

TUINIEREN

België – Belgique
P.B. 9500 GERAARDSBERGEN
B.C. 10117

Rekeningnr BNP Fortis:
BE29 0010 4554 0364

Maand: februari 2017
Postkantoor GERAARDSBERGEN I
P 508040

KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ WERK DER VOLKSTUINEN vzw GERAARDSBERGEN

Voorzitter: André Depelseneer
Tel.: 054411906

Verantwoordelijke uitgever:

Eddy Praet
Watermolenstraat 115
9500 GERAARDSBERGEN
tel: 054415950

volkstuinten.gbergen@gmail.com
www.volkstuinten geraardsbergen.be

MAANDBLAD (verschijnt niet in augustus)

Afhalen van de groepsbestellingen

De bedeling van de bestellingen zal dit jaar plaats hebben op:

- **vrijdag 3 maart 2017 van 16h30 tot 18h**, en
- **zaterdag 4 maart 2017 van 9h30 tot 11h ten laatste**

De bestellingen kunnen afgehaald worden op de speelplaats van het Sint-Jozefsinstituut. Ingang langs de Karmelietengracht in de Gentsestraat.

Volgende activiteiten

- **Vrijdag 10 maart 2017 om 19h30** in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 te Geraardsbergen: voordacht over "**Gezond eten als beloning**" door **LIEN JOOSSENS**.

Intussen zijn wij er al van overtuigd dat gezond eten een grote uitdaging geworden is en dus stelt zich de vraag: "Hoe begin je daaraan?"

Eetgewoonten aanleren en veranderen vergt tijd en geduld maar het loont zeker de moeite. Je investeert niet alleen in jouw toekomst, maar ook in die van je kinderen en kleinkinderen.

Diëtiste LIEN JOOSSENS uit Brugge zal ons mee op weg nemen om bepaalde inzichten in voedingspatronen te leren kennen en eventueel aan te passen ter ondersteuning van een betere gezondheid.

Volgende items worden zeker besproken:

- Wat is nu effectief gezond?
- Wat met ons dagelijks brood en aardappelen?
- Wat met onze groenten en fruit?
- Welke voedingspatronen leiden tot gezondheidswinst?

En als wij dan weten wat gezonde eetgewoonten zijn, hoe leren wij het onze kinderen en kleinkinderen? Stof genoeg dus voor alweer een leerrijke uiteenzetting, discussie en praktische tips. Iedereen van harte welkom. Inkom gratis.

Verder op de agenda

Noteer alvast ook volgende data in uw agenda:

- **Vrijdag 21 april 2017 om 19h30** in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 te Geraardsbergen: voordacht over "**Het nut van de bijen**" door **Arnout Deurinck**.
- **Zaterdag 13 mei 2017:** wandeldag en barbecue
- **Zondag 18 juni 2017:** plantenruildag op het volkstuintenpark Sportkring

Driedaagse clubreis (Normandië) van vrijdag 30 juni tot zondag 2 juli 2017

De clubreis gaat dit jaar richting HOOG-NORMANDIË, met 2 overnachtingen (in halfpension) in een familiehotelletje in FECAMP. Het is de perfecte uitvalsbasis voor een bezoek aan het prachtige PALAIS BENEDICTINE, het schilderachtige havenstadje HONFLEUR over de PONT DE NORMANDIE, het kustplaatsje ETRETAT met zijn imposante krijtrotsen, het PARC DU BOIS DES MOUTIERS in Varengeville-sur-Mer, geklasseerd als historisch monument en 'Jardin Remarquable'. Een uitgebreid programma met de prijs volgt in het tuinblad van maart 2017 (Yolande en André).

Sint-Jozefsinstituut " 't Karmelieten "

Karmelietenstraat 57
9500 Geraardsbergen

tel: 054/41 07 10 – 054/412 412

BuBaO De Mozaïek

Boelareststraat 3
9500 Geraardsbergen
tel: 054/41 83 50

Tuinieren volgens de maanstanden (Rita Vandenberghe)

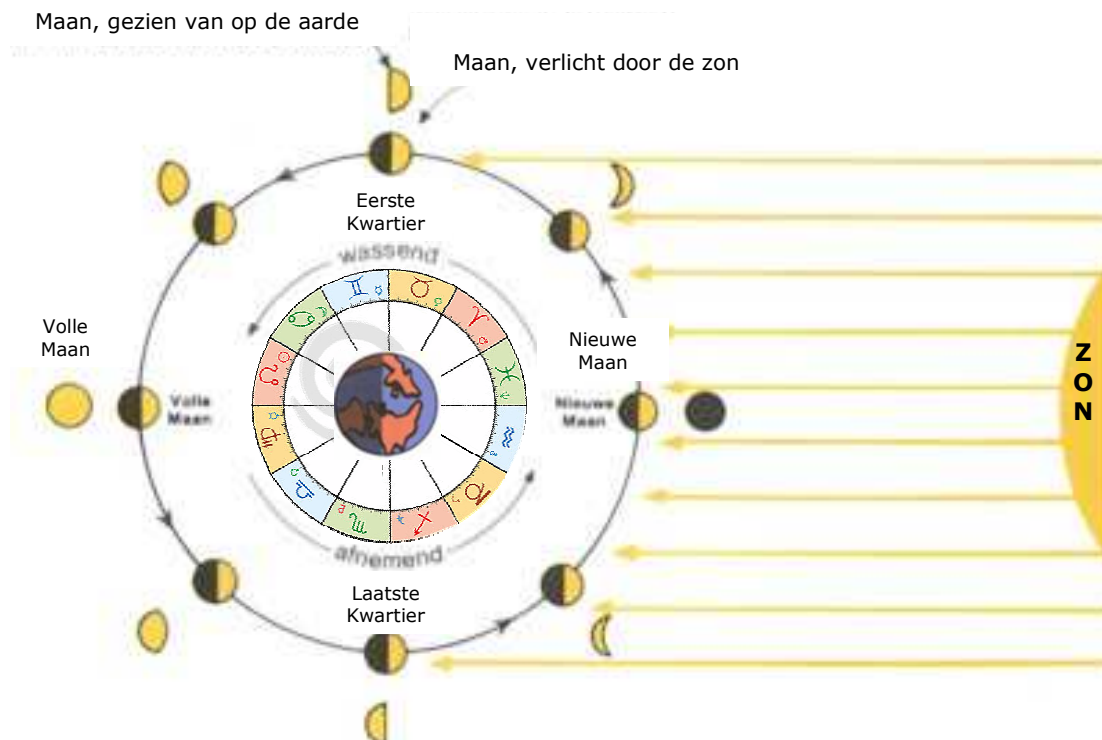
Woord vooraf

Velen onder jullie zullen het met mij eens zijn dat onze (groot)ouders steevast geloofden in de invloed van de maan op het succes van hun tuin. Ze wisten dit uit volksoverlevering of ondervonden zelf dat gewassen beter groeiden als ze op een bepaalde tijd waren gezaaid. Filosofie en astronomie gingen hand in hand met deze volksoverlevering. Zo wordt de filosoof Rudolf Steiner aanzien als de grondlegger van de biodynamische land- en tuinbouw. Hij was voorstander van tuinieren volgens de maanstanden en raadde aan de invloed van maan en planeten te gebruiken voor het plannen van activiteiten zoals zaaien, wieden en oogsten. Enkele van zijn pupillen ontwikkelden daarop een biodynamische methode voor tuinieren. Maria Thun stelde in 1963 de eerste zaaikalender samen, gebaseerd op de astronomische wijzerplaat. De huidige zaai-, plant- en oogstkalender, samengesteld door Jose Orins, volgt nog altijd de theorieën van Maria Thun. Deze kalenders worden gebruikt in de biodynamische land- en tuinbouw en zelfs door imkers.

Je kan sceptisch staan tegenover tuinieren volgens maanstanden, onze voordrachtgeefster alvast niet. Zij gaat daarbij nog een stap verder en gelooft dat de kracht van de maan en planeten ook ons dagelijks leven op gebied van gezondheid, voeding en huishouding positief beïnvloedt. Er zou hiervoor zelfs wetenschappelijk bewijs zijn. In wat hierna volgt beperk ik mij tot het tuingebeuren. Want ook ik geloof in de invloed van de maan. Iedereen neemt aan dat de getijden (de periodieke wisseling van de waterstand: eb, vloed, springtij) optreden als gevolg van de zwaartekracht van de maan (en in mindere mate de zon). Dan kunnen we redelijkerwijze aannemen dat het bodemwater en de sapstroom in onze planten ook op een bepaalde manier onderhevig zijn aan dit ritme.

De maancyclus

Biodynamisch tuinieren berust dus in de eerste plaats op het ritme van de maancyclus. De maan draait gemiddeld in ongeveer 29,5 dagen om de aarde. Er zijn vier schijn gestalten: nieuwe maan, eerste kwartier, volle maan en laatste kwartier (zie tekening).

Tijdens nieuwe maan is de naar de aarde gekeerde helft donker omdat, vanaf de aarde gezien, de maan dan op één lijn met de zon staat. De volgende dagen staat er een smalle sikkkel, die na iets meer dan een week een halve cirkel wordt (eerste kwartier). Weer ruim een week later is de cirkel vol (volle maan). Daarna neemt ze opnieuw af: ongeveer een week later is de maan nog maar voor de helft verlicht (laatste kwartier) om ten slotte alleen nog als een smal sikkeltje zichtbaar te zijn.

Bij nieuwe maan vertrekt de boot vol energie: de zwaartekracht neemt toe en bereikt zijn hoogtepunt bij volle maan. In deze fase van 'wassende maan' gebeurt de sterkste activiteit in de planten boven de grond. Het is een goed moment om blad- en vruchtgewassen en bloeiende planten te zaaien of planten. Vruchten smaken zoet en sappig. Bloemen ruiken volop naar nectar.

Tijdens 'afnemende maan' zijn de sapstromen in de planten passief naar beneden gericht, hét moment om wortel- en knolgewassen (wortelen, bieten, pastinaken, aardappelen, uien en knoflook) te zaaien of te planten. Omdat de energie vooral naar de wortel gaat, zal de groei niet heel snel zijn: perfect om te snoeien en te wieden. Alle planten kunnen in deze periode worden verplant: de plant zal goed inwortelen omdat de grootste activiteit nu in de wortels zit. Het is een goed moment om vruchten te oogsten voor bewaring. Kruiden, geplukt rond volle maan, hebben een geconcentreerd aroma en drogen nu goed.

De dierenriem

Naast de maancyclus is er een tweede aspect. Tijdens haar tocht rond de aarde passeert de maan door de tekens van de dierenriem (zie tekening op vorige pag.). De maan staat ongeveer twee en een half dagen in elk teken van de dierenriem. Deze tekens (zie tabel hieronder) worden ingedeeld volgens de elementen **vuur**, **aarde**, **lucht** en **water**. Rudolf Steiner stelde een relatie vast tussen deze elementen met specifieke onderdelen van een plant. Zo correspondeert aarde met wortelgroei, water met bladgroei, vuur met vrucht en zaadvorming, en lucht met bloemvorming. Naargelang het teken van de dierenriem, waarin de maan staat, kregen de dagen een toepasselijke naam:

Naam	Symbool	Element	Effect in de tuin op
Ram (Aries)		Vuur (Rood)	Fruit (Vrucht)
Stier (Taurus)		Aarde (Bruin)	Wortel
Tweelingen (Gemini)		Lucht (Blauw)	Bloem
Kreeft (Cancer)		Water (Groen)	Blad
Leeuw (Leo)		Vuur (Rood)	Fruit (Vrucht)
Maagd (Virgo)		Aarde (Bruin)	Wortel
Weegschaal (Libra)		Lucht (Blauw)	Bloem
Scorpioen (Scorpius)		Water (Groen)	Blad
Boogschutter (Sagittarius)		Vuur (Rood)	Fruit (Vrucht)
Steenbok (Capricornus)		Aarde (Bruin)	Wortel
Waterman (Aquarius)		Lucht (Blauw)	Bloem
Vissen (Pisces)		Water (Groen)	Blad

Fruitedagen (vuurtekens): Ram, Boogschutter en Leeuw. Plant op deze dagen fruit (aardbeien, bessen, pruimen, appels) en zaai vruchtdragende groenten als bonen, tomaten en pompoenen evenals gewassen die geteeld worden om hun eetbare zaden, zoals zonnebloemen en granen.

Bloemdagen (luchttekens): Tweeling, Waterman en Weegschaal. Zaai mooie, geurige, decoratieve bloeiende planten en eetbare bloemen.

Worteldagen (aardetekens): Stier, Maagd en Steenbok. Zaai en plant wortel- en knolgewassen. De planten maken nu sterke wortels aan, die goed verankeren.

Bladdagen (watertekens): Kreeft, Schorpioen en Vissen. Bladgroenten als sla, spinazie, kool en vruchten met een hoog watergehalte, zoals de komkommer, gedijen beter als ze worden gezaaid op bladdagen. Let wel kropsla zaai je op dagen dat de maan door de watertekens loopt, maar wel bij wassende maan. Andijvie plant je op de dagen dat de dalende maan door de watertekens Kreeft of Schorpioen gaat.

Een bepaalde dag gemist? Geen paniek, er zijn ook dagen waarop je naar hartenlust alles, maar dan ook alles, in je tuin mag doen. Als dat geen meevaller is! Die excellente tuindagen situeren zich meestal rond de tekens Leeuw en Maagd.

Besluit: de maan geeft het element en de dag van een plant aan, wanneer hij/zij bij voorkeur gezaaid of geplant wil worden.

Tuinieren volgens de maanstanden lijkt iets mysterieus, maar is intrigerend genoeg om het eens te proberen in (een hoekje van) je tuin.

Heb je nog geen maankalender? Op volgende weblink kan je alvast de maankalender per dag, week of maand bekijken:

<http://nl.rhythmofnature.net/maankalender>.

Laat ons alvast uw bevindingen weten.

 <p>HET WIJNGOED</p> <p>Marc en Danielle Van Ongeval-Coesens Zavelstraat 42 Geraardsbergen</p> <p>054 41 41 41 0497 53 81 27</p>	<p>Import van Zuid-Afrikaanse wijnen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkoop rechtstreeks aan particulieren. • Wijnen voor elk budget en verkoop per fles mogelijk. • Tot 10% korting op onze prijzen vermeld op de website! • Afhalen na afspraak of gratis levering in de regio vanaf 12 flessen. • Een prijslijst met het volledig overzicht en de klantprijzen, vraag info: marc@hetwijngoed.be www.hetwijngoed.be
--	---

'De grond van de zaak' is 'de zaak van de grond'

Weten wat er in de bodem zit en wat er zou moeten zijn voor de gewassen die we telen: de enige manier om dit te weten te komen is een grondontleding laten uitvoeren. Een goed staal moet weergeven wat er in de bodem zit. De analyse en het bijhorend bemestingsadvies vertellen ons of en wat er eventueel als bemesting moet toegediend worden.

Yves Hendrickx heeft het liever over plantenvoeding. Voorafgaand aan de bespreking van de analyseresultaten had hij het over wat de verschillende voedingselementen betekenen voor een plant. Een overzicht.

• **Stikstof (N)**

Stikstof is een onderdeel van de eiwitten, die in de plant ontstaan na omzetting van het opgenomen nitraat. Het is essentieel voor de groei van de plant. Het is ook een integraal onderdeel van het bladgroen en speelt een belangrijke rol in de fotosynthese en de bladontwikkeling.

- Overmaat leidt tot zwartgroene bladeren en maakt de plant gevoeliger voor schimmelziektes en legering (afknappen bij zware regen of omwaaien bij harde wind). Veel beschikbare stikstof bij het begin van de teelt leidt vaak tot een oppervlakkiger wortelstelsel.
- Bij tekort is er een verminderde plantengroei. Vooral de oude bladeren krijgen een lichtgroene of gele kleur. Stikstoftekort zorgt voor vergeling van het blad vanuit de punt naar het midden van het blad (zie foto op de presentatie).
- N-aanvoer
 - Stikstof kan als nitraat (NO₃) vrijgesteld worden in de bodem na mineralisatie van bodemorganische stof.
 - Stikstof kan ook via minerale meststoffen (kunstmest) of organische meststoffen (dierlijke mest, compost, oogstresten, groenbedekker,...) worden toegediend.

• **Fosfor (P)**

Fosfor is een onderdeel van kerneiwitten en speelt een rol bij de ademhaling van de plant. Fosfor bevordert de ontwikkeling van de wortels, de bloei en dus ook de zaadvorming.

- Bij overmaat van fosfor in de bodem kunnen problemen ontstaan met de beschikbaarheid van kalium (K), zink (Zn) en koper (Cu) omdat deze elementen neerslaan onder de vorm van K-, Zn- en Cu-fosfaten.
- Fosforgebrek leidt tot verminderde wortelgroei, bloei en vruchtvorming. De bladeren kleuren donkergroen/blauwgroen tot zelfs roodpaars (zie foto op de presentatie).
- P-aanvoer
 - Er is vaak al een zeer grote fosforreserve in de bodem aanwezig. Koud weer, een slechte bodemstructuur en een niet-optimale pH hebben een negatieve invloed op de beschikbaarheid van fosfor. Deze omstandigheden verbeteren kan effectiever zijn dan het toedienen van fosforbemesting.

• **Kalium (K)**

Kalium is gunstig voor de stevigheid van de plant. Het speelt een belangrijke rol bij de weerstand van de plant tegen plantenziektes en vorst (bijv. bij spruiten) en bij de smaak en houdbaarheid van gewassen (vooral bij knol- en bolgewassen). Kalium is ook van belang voor de vorming en opstapeling van koolhydraten in de plant.

- Te veel kalium in de bodem kan leiden tot lagere opname van andere voedingselementen (zoals calcium en magnesium) door de plant.
- Kaliumgebrek is eerst herkenbaar aan het donkergroene blad dat later paarsbruin wordt. Het uit zich vervolgens in gele en verdroogde randen ("randjesziekte", zie foto op presentatie).
- K-aanvoer
 - Aanvoer van kalium kan gebeuren door organische meststoffen of kunstmeststoffen zoals bv. patentkali, chloorpotas, kaliumsulfaat, kaliumcarbonaat.

HEDENDAAGSE NATUURLIJKE TUINEN

WATERMOLENSTRAAT 17,
9572 SINT-MARTENS-LIERDE (LIERDE)
054/42.35.27 0499/42.26.51

ANNMUYLDERMANS@SCARLET.BE

WWW.TUINARCHITECT-ANN-MUYLDERMANS.BE

• **Magnesium (Mg)**

Magnesium speelt een belangrijke rol bij de fotosynthese, waarbij suikers gevormd worden. Het is belangrijk voor de bladontwikkeling.

- Overmaat aan magnesium leidt tot lage beschikbaarheid van calcium en kalium.
- Bij magnesiumgebrek wordt de vorming van bladgroen beperkt. Er treedt geelverkleuring op tussen de nerven, terwijl de nerven zelf groen blijven. De symptomen zijn vooral zichtbaar op de oudere bladeren.
- Mg-aanvoer
 - Aanvoer van magnesium kan gebeuren via magnesiumsulfaat of via bekalking met magnesiumkalk. Voor een goede opname van magnesium heeft de bodem een goede pH nodig en mag er niet te veel kalium beschikbaar zijn in de bodem.

• **Calcium (CA)**

Calcium speelt een rol bij de stevigheid van de plant en regelt de pH in de plant.

- Calciumovermaat resulteert in een hoge bodem-pH en verlaagt de opneembaarheid van essentiële sporenelementen.
- Bij calciumgebrek verschrompelen de bladeren door een gebrekkige structuur van de celwanden
- Ca-aanvoer
 - Calciumsulfaat, calciumcarbonaat, calciumhydroxide, calciumoxide, compost

• **Verhoudingen van de voedingsstoffen in de bodem**

- K/Mg-verhouding
 - < 2,5 = gunstig voor akkerland, moestuin
 - < 2 = gunstig voor weiland, gazon
- Ca/Mg-verhouding
 - < 50 = gunstig voor akkerland, moestuin
 - < 30 = gunstig voor weiland, gazon

• **Mobiliteit van voedingsstoffen in de plant**

- De symptomen van een tekort of overmaat aan een bepaalde voedingsstof zijn afhankelijk van zijn functie, de periode in het groeiseizoen maar ook van zijn mobiliteit in de plant.
 - Wanneer er een tekort van mobiele voedingsstoffen optreedt, kan de plant deze nutriënten uit de oudere plantendelen halen en ze in jonge bladeren stoppen. Zo kan de plant blijven groeien, zelfs bij een tekort.
 - Bij immobiele nutriënten kunnen de voedingsstoffen niet worden verplaatst. Een tekort treedt op in de jongere bladeren
- Mobiele voedingsstoffen: chloor (Cl), magnesium (Mg), molybdeen (Mo), stikstof (N), fosfor (P), kalium (K)
- Immobiele voedingsstoffen: boor (B), calcium (Ca), koper (Cu), ijzer (Fe), mangaan (Mn), nikkel (Ni), zwavel (S), zink (Zn)

• **Bespreking van de analyseresultaten**

Tot slot besteedde onze voordrachtgever heel wat aandacht aan de bespreking van de resultaten van de grondstalen. Eerst algemeen aan de hand van mijn analyseresultaten die ik hem bezorgd had (zie laatste pagina's van de presentatie). Maar daarna konden ook de leden, die dat wensten, bij hem terecht met hun individueel bulletin voor uitleg of advies.

Om even naar mijn resultaten terug te keren (1e staal):

Alle gemeten waarden overtreffen ruimschoots de norm, zodat er voldoende reserve is aan de nodige voedingsstoffen. Voor fosfor (P) is de maximum grens die bij een analyse gemeten wordt (30 mg/ 100 g) zelfs overschreden. Het is jaàren geleden dat ik nog een bodemontleding heb laten uitvoeren, ik herinner me dus niet de waarde van toen. Maar ongetwijfeld hebben het regelmatig toedienen van compost en het gebruik van samengestelde organische meststoffen (7-5-15 + 3 MgO) de waarde stelselmatig doen toenemen. Mijn conclusie is dan ook tweërlei: (voorlopig) alleen enkelvoudige meststoffen (op basis van advies, enkel stikstof) gebruiken én niet zo lang meer wachten vooraleer opnieuw een grondontleding te laten uitvoeren.

Slechte buren

Naast teeltwisseling is het toepassen van de 'juiste combinaties' een belangrijke factor voor een goede oogst. Sommige gewassen kunnen elkaar versterken terwijl andere een ongunstige invloed hebben op elkaar. Een voorbeeld.

Ben je er in het voorjaar ook vroeg bij om erwten en plantui en -sjalot in de grond te stoppen? De eerste erwten (geschikt ras) zaai ik voor in potjes om ze dan ten gepaste tijde aan de grond toe te vertrouwen. Maak dan niet de fout, zoals ik al heb gedaan, om erwten en uien naast elkaar op het perceel te zetten. Ze houden namelijk niet van mekaars aanwezigheid.

Laat daarom tussen erwten en wortelen voldoende ruimte voor bv. de eerste worteltjes, waarmee beide wel beste maatjes zijn. Om het plaatje volledig te maken vermeld ik hierna nog een aantal andere mogelijkheden. Weet evenwel dat publicaties, waarin je dergelijke goede en slechte combinaties vindt, niet altijd volledig eensluidend zijn. Zelf experimenteren en ondervinden is ook hier zeker op zijn plaats.

GEWAS	GOEDE COMBINATIE	SLECHTE COMBINATIE
ERWTEN	Wortel, selderij, koolrabi, komkommer, spinazie, maïs, raap, radijs, ...	Knoflook, sjalot, ui, prei, bieslook, bonen
UI	Knoflook, dille, biet, wortel, komkommer, aardbei, sla, pastinaak, tomaat, ...	Koolsoorten, bonen, erwten

Ondertussen in de serre

In tegenstelling tot vorige jaren hebben we nu toch een paar korte winterprikken gehad. Maar zie, de voorbije dagen leek het even (bijna) lente. Veel zon en meer dan 10° C, dat is in de serre minstens het dubbele. Het was daar dan ook heerlijk toeven. Ik heb van de gelegenheid gebruik gemaakt om de eerste worteltjes en radijzen te zaaien. De in tray gezaaide spinazie, (veld)sla, spits- en bloemkool, nu zowat een maand geleden, hebben de winterprik in de serre onder wat extra beschutting met vliesdoek goed doorstaan. Je ziet ze nu van dag tot dag veranderen. Nog even wachten tot het kluitje goed doorworteld is alvorens ze uit te planten, respectievelijk verspenen. Nu de dagen ook merkbaar langer worden zal de voor de winter gezaaide spinazie ook wel uit haar winterslaap gehaald worden. Verder op de agenda: erwten (in potjes) planten en ui zaaien in bak.

En buiten?

- Tijdens de voorbije dagen was de verleiding groot om de tuin in te trekken en te starten met de voorbereidende werken van het nieuwe seizoen. Opruimen, verbeteringswerken en allerhande onderhoudsklussen kunnen nu wel natuurlijk, evenals het snoeien van (fruit)bomen en kleinfruit. Jaarlijks gesnoeide planten blijven langer 'jong', waardoor ze dus ook langer meegaan. Gesnoeide fruitbomen geven bovendien ook mooiere vruchten.
- (Struik)rozen snoei ik normaal pas begin maart. Snoei struikrozen tot op een tiental cm boven de grond, bij voorkeur kort boven een naar buiten gericht oog, en ruim de afgesnoeide takken op. Houd alleen krachtige scheuten aan. Bij leirozen kunt u, als het al een forse struik is, enkele van de oudste takken wegsnoeien. Kort de andere in als ze te lang zijn geworden, dat stimuleert de vorming van nieuwe scheuten. Indien nodig de takken (waaivormig) aanbinden. Horizontaal uitgebogen takken geven de meeste bloemen.
- Het is nu nog steeds een zeer geschikt moment om te planten en verplanten. Als bepaalde vaste planten niet meer zo goed uitlopen en minder bloeien, kunt u ze delen of scheuren.
- Dat de natuur nu stilaan ontwaakt is duidelijk te zien aan de vele bloembollensoorten die komen piepen. Veel kans dat de slakken binnenkort ook actief worden. Tijdens de voorbije weken heb ik het territorium van onze gevleugelde tweepoters uitgebreid tot het gazon, de border en zelfs de tuin. Benieuwd of dit een 'slak op de korrels' zal schelen... Het gazon zal ik alvast niet onmiddellijk moeten maaien, ik wist niet dat kippen dat ook zo konden kortwieken.

 ALU-JO	ALUMINIUM EN PVC RAMEN EN DEUREN - VERANDA'S
	Edingseweg 110 9500 Moerbeke (Geraardsbergen) Tel. & Fax 054 41 91 97 BTW BE 864.426.089 GSM 0496 76 58 16